

HISPANA ESPERANTO

Ilustrita ĉiumonata gazeto, por la propagando de Esperanto kaj diskonigo de la Historio, Arto, Literaturo, folkloro kaj naturaj belaĵoj, de nia lando.—Redakcio: JACA, provinco de Huesca.—Julio Mangada Rosenörn

III^a
JARO

NUM. V.—MAJO

III^a
JARO

Ŝtuparo al Kapelo. Kastelo de Loarre.

MIAJ KOMENTARIOJ KAJ KONKLUDO PRI LA PROJEKTO DE «FRATECO»

Jus ricevinte kaj leginte la dokumenton, mi decidis aperigi la regularon sur la aprila n-ro. kaj sekve ĉi tiun artikolon; sed fine mi decidis ĉi artikolon aperigi, kiam jam la samideanaro de H. E. A., koninte bone la projekton kaj ĝin prijuĝinte, povu konscie taksi la komentariojn kaj prave aprobi aŭ malaprobi mian konkludon.

Vere mi miris, kiam mi konis la naskitaĵon de la grupo «Frateco», ĉar neniel mi povis imagi tiel reakcian projekton de tiuj, kiuj fieras dirante senĉese, eĉ dum sia sistema atakado al nuna nia organizo: «ĉiu el ni estas kiel vi, kaj ĉiuj kune pli, ol vi». Mi ne povis imagi tian atakon al individua libereco, al samegaleco, starigante *klasojn* por altrudi per plej altaj kotizoj aliĝon al regionaj organizaĵoj, forigante rajton por nomi delegiton al samideanoj; kiuj ne estu grupiĝintaj laŭ 25^a nombro, malgraŭ ke la ŝtataj leĝoj rajtigas starigi organizaĵon multe pli malgrandan, kondiĉigante maljuste la rajton interveni al la liberaj membroj kaj al aroj ne federaciigintaj.

La antaŭklarigoj de la projekto diras: «La instinkto de konservemo, tamen, konsilas la Federaciojn kaj Konfederacion ne starigi saman nivelon de egaleco por ĉi tiuj grupoj kaj membroj (ne federaciigintaj) kaj por la grupoj kaj membroj federaciigintaj. TIU ESTAS LA FUNDAMENTO POR LA DIFERENCO DE KOTIZOJ.» Per la starigo de *klasoj*, S-ro Maynar, animo kaj neerarebla gvidanto de «Frateco», kiu dum sia jam longedaŭra esperantista vivo ne sukcesis starigi en Aragono fortan movadon, malpli Federacion *realan*, celas, ke la Asocio faru la miraklon havigi al li la Federacion per altrudo de tro altaj kotizoj. Sed, kompreneble, «*ni tenas birdon*» (la nunan Asocion), kaj *nia simpla natura instinkto de konservemo konsilas al ni esti preferinde kontentiĝi tenante ĝin, kaj ne ĝin forlasi kun la espero ĉasi flugantajn*. Certe la plejmulto el la membroj de nia nuna Asocio ŝatas saman kotizon, samajn devojn, samajn rajtojn, por ĉiuj; ŝatas plenan individuan liberecon interne de la Asocio por ariĝi ĉiel aŭ resti izole koncerne arojn lokajn kaj regionajn.

La maksimuma aŭtoritateco estas al Kongreso, manifestacio

de la popolamaso kunvenanta, en kiu ĉiuj rajtas proponi kaj voĉdoni, kaj la ĝenerala voĉdonado, kiun ĉeestantoj partoprenas, kaj kiun neĉeestantoj ankaŭ povas partopreni per siaj reprezentantoj, donas la konkludojn, kiujn efektivigas la Komitato. En ĉi Kongresoj nur la membroj de la Asocio, ĉu aligitaj aŭ ne kiel kongresanoj, rajtas paroli kaj voĉdoni. La regadon kaj administradon de la Asocio havas ĝia Komitato, kiu tion faras laŭ la regularo kaj konkludoj de la Kongreso. Ne estas necese kompliki la aferon per starigo de Delegitaro kiu estas tute superflua.

Ĉiujare rondiranta Komitato centra, de Federacio en Federacion (supozante Federaciojn realajn), kun transdono de dokumentaro, materialo, k. t. p., estus vera ĥaoso, kiu forigas la konkludon de Bilbao, kiun la sperto konsilis por *centra parto de la Komitato en Madrid*. Atentu, ke ankoraŭ S-ro Maynar kaj aliaj ne plenumis la decidon de Sevilla pri la kolekto de la dokumentaro de la Kongresoj; do, kio okazus al nia ĉiujare migranta arĥivo kaj materialo? Kiel la konstanta interrilatiĝo kun la Registaro, k. c.?

Ĉiu membro de nia Asocio memstaras kun tutplena rajto partopreni per si mem aŭ per kamarado, kiun li rajtigas, kaj tial rekte, niajn aferojn; forigi de membro malpli grandan rajton ĉar li volas resti apartigata de kiu ajn loka aŭ regiona aro, aŭ tial ke li ne estas *unu el 25 membra areto*, estas tute netoleble, tio estas grandega maljustaĵo.

Ĉar Kongresoj ne kunvenigas ĉiujn regionajn komitatanojn spite de la allogo de la Kongresoj, kiel kunvenigi fojon ĉiujare, kaj nur por labori, multajn personojn (la Delegitojn)?

Oni aŭdis refoje pri diktatoraj sintenadoj, kiuj neniam ekzistis, kaj la projekto malfermas la vojon al la diktatoreco *«alten levante la flagon de la organizaĵo»*, ĉar sufiĉus, ke kiu ajn el la rajtigitoj opiniu, ke oni ne plenumis konkludon.

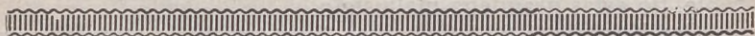
Nia organizaĵo estas el hispanoj, tial nur la lingvoj ĝiaj devas esti la hispana kaj esperanta. Neniam ni enmiksiĝis pri aferoj koncernantaj memstarajn estimindajn kaj respektindajn lingvojn vivantajn en nia tutlando, kiujn libere rajtas uzi inter si iliaj lingvanoj eĉ ĉe esperantaj rondoj kaj por esperantaj celoj.

La Instituto estas memstara kaj sendependa laŭ decido de la Kongreso de Madrid, kies rilato kaj laboro al nia Asocio

estas rimarkinda kaj profitdona pro ĝia regula kaj serioza funkciado, laŭ spertoj, sukcesoj, financa stato de ĝia kaso kaj celo por stimuli al ekzamenoj kaj akiro de diplomoj.

Vere, la projekto estas kvazaŭ la fabelo «la nasko de la monto», sed nepre necese estas, ke ni, samideanoj de la nuna Asocio, nin deklaru *konserve maj de nia nuna organizaĵo*, kondamnante la projekton, kiu mortigas la plenan individuan liberecon; kiu starigas *klasojn*, kiu *komplikas* la tute naturan unuiĝon en kiu individuo estas la bazo kun plena libereco por resti izola aŭ arigi laŭ deziro kaj emo ĉe la granda tuto. Mi petas: al ĉiuj, kiuj opinias same, kiel estas dirite, ke ili sin turnu al la sekretario de la Komitato de H. E. A. (Abascal, 13, Madrid) per poŝtkarto promesante daŭrigi la nunan laboron sub la nuna regularo kaj sub gvidado de la nuna Komitato; al ĉiuj, kiuj opinias male, ke ili fondu alian organizaĵon kaj laboru laŭ sia programo, tiel ni ne baros unu la alian, sed male, ĉar laborante nur por akceli la triumfon de Esperanto, ni, ambaŭ, certe antaŭeniros, helpante la komunan celon eĉ sen kunlaborado ĉe sama kampo, ĉar sukceso nia estos helpo al ili, kaj sukceso ilia estos helpo al ni; kaj eble, certe, iam, kiam estu esperantigintaj multenombregaj samlandanoj estos alvenanta ĝustatempa momento por starigi ion alian.

Julio Mangada Rosenörn.

ALDONO AL LA ANTAŬA ARTIKOLO

Jam estas dirite, kiel sisteme agadas S-ro Maynar Barnolas; jam estas dirite, kiel mi opinias, sed la ĵusajn agojn de ĉi tiu samideano mi devas konigi por plej bone juĝi la aferon, konsciante tute klare pri lia laboro kontraŭ la Asocio. Li, sur sia lasta cirkulero, parolas pri «*magnatoj*» de nia Asocio kaj diras ke «*Esperanto kun, sen aŭ spite de la magnatoj iam venkos*» kaj ke «*Esperanto estas paco kaj amo*». Pri la unua diro mi opinias, ke ĝi estas tio, kion la hispanoj konscias per la esprimo «*vero de Pero Grullo*», ĉar Esperanto estas *idealo* kaj *idealo* ĉiam floras en la maron de la homaj pasioj, kaj fine trafas ankriĝi aŭ

firme starigi; pri la dua diro, mi opinias ĝin nesincera, ĉar la dirinto praktikas la malon.

En nia Asocio estas nur superega *magnato*, kiu estas NIA REGULARO en la mano de la Direktanta Komitato en akordiĝo kun la konkludoj de la Kongresoj; kaj ĝis nun tute, absolute perfekte plenumata; kaj se iu alia *magnato* ekzistus, certe estas S-ro Maynar konsekvence de sia propra konfeso, de siaj propraj paroloj, laŭ poste oni vidos.

Tial ke S-ro Maynar estis nomata aragona voĉdonanto de la Centra parto de la Komitato je la ekfunkciado de nia Asocio, kiam en Zaragozo li estis la sola *heaano* kaj kvar-kvin aliaj en la tuta Aragono; tial ke ĉiuj du jaroj oni devas elekti novajn aŭ reelekti samajn; tial ke S-ro Maynar, kiam la membroj de H. E. A. en Aragono estis pli multenombraj, ne metis sian postenon je la konfirmo de la samregionaj *heaanoj*, nek li atentis pri la reelektio aŭ elekto de nova; tial ke la plimulto el la *heaanoj* de Aragono ne aprobas la sisteman atakadon de tiu s-ro al nia Asocio, por kiu li ne varbis adeptojn el la multenombra anaro de la grupo «Frateco», de kiu li estas prezidanto kaj «animo» (laŭ siaj propraj paroloj), pro kio evidente vidigas lia ne granda intereso al nia Asocio kaj jes lia celo mortigi aŭ aliformigi ĝin laŭ lia plaĉo, aragonaj membroj de H. E. A. en Aragono, uzante sian rajton por doni al si siajn Voĉdonantojn por la Komitato, proponis novajn, kaj la voĉdonado triumfigis la proponon. Sed S-ro Maynar diras, ke la voĉdonado ne estas leĝa, ĉar la proponintoj jam kalkulis la triumfon pro sia plej granda nombro, kaj vere estas mirigante, ke advokato tiel rezonu kaj ne atentu, ke *plimulto rajtas pli ol unu sekvata de kvar-kvin personoj ĉe aro el samrajtigitoj aganta laŭ la statutoj por doni al si verajn reprezentantojn ŝatantajn la ĝeneralan Asocion kaj ĝian laboron*. Ĉi tiu s-ro, rendevuinte kun aliaj *heaanoj*, ĉe li, por priparoli la organizon de la venonta Kongreso de H. E. A., sin kondukis kiel vidigas la jenaj paroloj interrompantaj la ĝentilan rezonadon de S-ro Carnicer (nova aragona Voĉdonanto de la Komitato): «la Centra Komitato, S-ro Sisón kaj vi, estas nenio al mi; mi estas Voĉdonanto ĉar oni min elektis per *Reĝa Ordono*, ĉar tiel mi devas esti, ĉar mi valoras pli, ĉar mi estas riĉa kaj advokato, ĉar mi estas provinca deputato, ĉar mi estas pli maljuna kaj plie mi estas prezidanto de la grupo

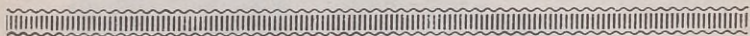
«Frateco» kaj, fine, «*ĉar mi volas*». Mirinda sintenado de potencega *magnato*.

Ĉi tiu granda magnato, tiel altrange titolita, la sola *magnato* konata de mi en niaj rondoj, vojaĝas kaj sin turnas al la samideanoj de H. E. A., surprizante ilian konfidemon per diroj vidigantaj la aferon de la elekto esti *diktatora ago por lin elpeli el la posteno*, aljuĝante la tute regulan leĝan fakton de la elekto aludita al komploto de la sekretario de H. E. A., ne konsciante, ke lia konduto kontraŭ H. E. A. naskis la fakton. S-ro Maynar ĵus estis en Madrido kaj rendevuigis S-ron Jozefon Perogordo (vicprezidanton de H. E. A.) ĉe S-ro Vicente Inglada, kie S-ro Maynar esprimis plendojn kontraŭ S-ro Mojado, citante leteron de ĉi tiu sinjoro tiamaniere, ke S-ro Perogordo tuj sin turnis al S-ro Maynar konstatante esti nevera la aserto pri la letero, jen ĉi tiu: «Madrid, a 7 de Abril de 1930.—Sr. Presidente del grupo «Frateco».—Muy estimado *samideano*: Tan pronto como se recibió en esta Secretaría la adjunta carta y el proyecto para nuestro muy querido y estimado Sr. Presidente de H. E. A., los hice llegar a su destino, y al poco tiempo se me devolvió todo con una nota en la que se me manifestaba que se devolviera a su origen la carta, porque, sin duda por alguna distracción, no venía firmada, y el proyecto, porque es imposible su lectura a partir de la página 3.»—Kun alta estimo, mi restas respektplena kaj samideane via.—Pastro Mariano Mojado.—La samideanoj juĝu la aferon; sed ankoraŭ atentu: sendube S-ro Maynar, spite de la paroloj de S-ro Perogordo konstantaj ke ĉiujn aferojn faras la Komitato kaj *ne unu persono*, kaj ke ne estis iam eĉ ofendeto al iu, vojaĝis al Valencio por kunveni kun S-roj Andrés Piñó (el Valencio) kaj Francisco Máñez (el Cheste), kaj evidente S-ro Maynar daŭrigis sian planon pri ofendoj kaj diktatora agado ĉe H. E. A., ĉar S-ro Piñó sin turnis per letero al S-ro Perogordo dirante estas necese malkonsenti al S-ro Mojado lian sintenadon. Ĉu S-ro Maynar klarigis al S-roj Piñó kaj Máñez la parolojn de S-ro Perogordo? Mi ne povas jesi aŭ nei; sed supozinde estas, ke se S-ro Maynar estus klariginta la konstatojn de S-ro Perogordo, S-ro Piñó ne estus sin turninta al S-ro Perogordo pri la malkonsento.

Sen komentarioj, mi transdonas al ĉiuj heaanoj la faktojn kaj nur mi konstatas: neniuj havas rajton elpeli iun ajn el

H. E. A., eĉ la Komitato, tial tion kredigi estas vole-nevole erarigi la samideanojn; oni ne povas resti senaga kontraŭ sistema laboro de kiu ajn kontraŭ la Asocio, kaj estas devo ĉies kontraŭstarigi tian laboron kaj konigi la faktojn por eviti la erarigon; oni ne povas agi fose, interpretante kaprice la regularon, kaj se estus kulpoj, klarigi, konkretigi, elpruvi ilin. La tuta arkivo (kun kopioj de leteroj senditaj de la sekretario, kun libroj de aktoj, dokumentaro, k. t. p.), vidigos la regulan funkciadon de la Asocio, aŭ la malon.

Julio Mangada Rosenörn.

K. S.

Viajn gratulojn kaj bondezirojn okaze de mia 75-jara naskiĝtago mi ricevis kun confuzo, emocio kaj profunda danko.

Permesu, ke mi respondu per simplaj «Esperantaj Pripensoj».

Malaperas la homoj. La ideoj solaj meritas postvivi kaj sola ilia triumfo estas grava.

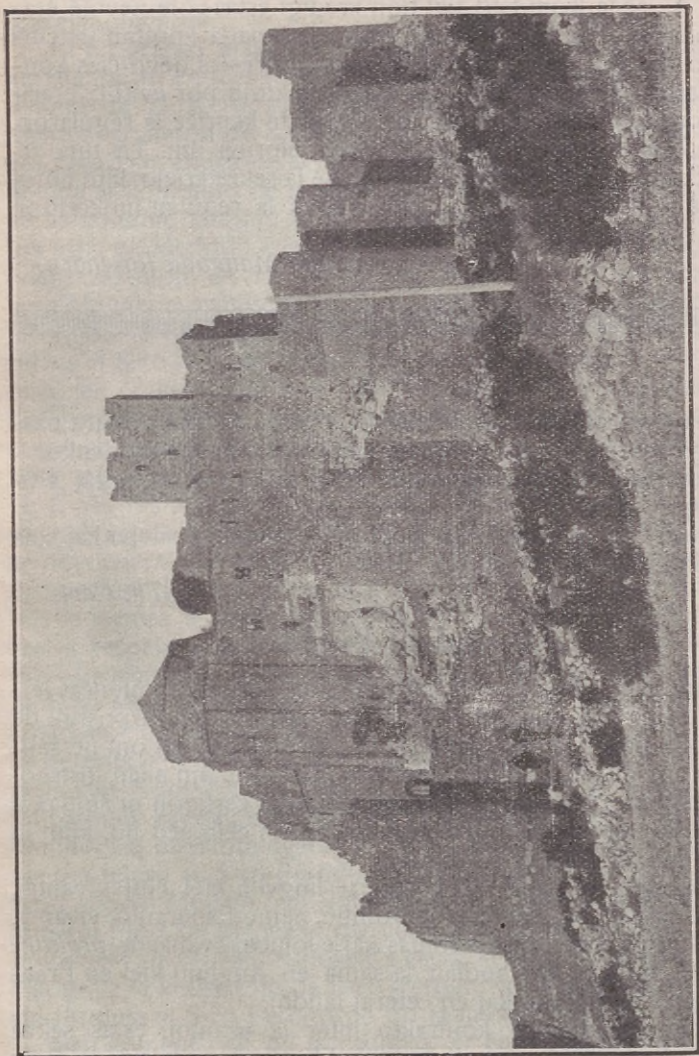
Th. Cart.

ESPERANTAJ PRIPENSOJ.

Tiuj, kiuj—dank' al nia propagando—lernas aŭ intencas lerni nian lingvon, tiuj, kiujn ni varbas, havas la rajton postuli de ni la garantion, ke nian lingvon oni ne ŝanĝos, kiel oni ne ŝanĝas la anglan, la francan, la germanan aŭ iun ajn alian instruotajn lingvon. Honestaj propagandistoj, tiun certigon ni ŝuldas al ili, tial ke internacia lingvo ne estas por ili celo sed ilo, kiun ili tute prave deziras uzi kaj utiligi.

La angla, la franca, la germana lingvoj, kiel ĉiuj vivantaj, t. e. uzataj lingvoj, evoluas senrompe. Same Esperanto, vivanta, uzata lingvo, senrompe evoluas kaj evolues, kvankam *praktike* la sama morgaŭ kiel hodiaŭ, la sama en Anglujo kiel en Francujo, en Germanujo kaj en ceteraj landoj.

Internacia lingvo, kontrakto inter la uzantoj, estas sekve multe pli *socia* ol pure *lingva* problemo. La perfekteco ĉi tie kuŝas ne en enkonduko de pli malpli dubaj plibonigoj, ĉiam

Kastelo de Loarre (Huesca).

diskuteblaj, sed en la *plena unueco* de la samlingvanoj, de la adeptoj.

Konservativuloj ni do estas, ĉar homoj *progresema*j, kiuj, konstatinte la plenan taŭgecon de la ilo, volas ĝin konservi, ĝin viviĝi per tuja uzado kaj—ne perdante sian tempon, siajn fortojn en vana, frivola, senfrukta, senfina serĉado—senlace propagandas ĝian uzon por grava, socia, internacia rolo, kiun ĝi celas.

Ĉion tion ĉi, eble pli instinkte ol konscie, komprenis la disĉiploj de Zamenhof. Per sia disciplino ili certigas kaj certigos la finan sukceson.

* * *

Ĉi tiuj ideoj gvidis de la komenco mian agadon sur la kampo de internacia lingvo kaj ĉiam pli klare, ĉiam pli energie ili sin altrudis al mia spirito, mi aldonos al mia koro, al mia esperantista konscienco. Ilin mi fidele defendis ne kiel miajn, sed kiel nepre devenantajn de l' koncepto, de l' penso de nia Majstro, kiu celis antaŭ ĉio la homaran bonon per komuna lingva ligilo.

Esperanto estas vere io tute alia ol interesa ludilo por eĉ tre kleraj lingvamantaj diletantoj. Ilia riproĉon pri «fanatika, blinda konservatismo» ni povas akcepti kun supera, trankvila indiferenteco. Nin ĝi ne atingas.

Ni firme iru nian rektan vojon!

Th. Cart.

Parizo, la 31 de Marto 1930, je la 75-jara datreveno de mia naskiĝtago.

* * *

Al S-ro Th. Cart.

Karega ĉefapostolo de nia lingvo, vi mem tute bone spertis pri la esperanta sento de la Hispanoj per ĉeesto al nia VII^a Hispana Kongreso en Sevilla; vi konstatis nian fratan senton, nian altegan respekton samtempe, al vi. Ni, do, ne bezonas reesprimi tion, kion vi konstatis, ĉar fidelaj, absolute lojalaj, ni, ĉiuj hispanaj samideanoj, staras apud vi kaj deziras vian longedaŭran bonfarton por la bono kaj prospero de Esperanto. Restas al ni nur danki viajn «Esperantaj Pripensoj», kiuj restados ĉiame en niaj koroj.

ENLANDA KRONIKO

ANDALUCÍA.

Sevilla.—Nia entuziasma samideano S-ro Enrique de Uriarte vigle laboras, kun helpo de aliaj samideanoj, por la reorganizado de la Esperanto-Movado kaj por la disvastigo de Esperanto gvidante ekzamenojn.

Jerez (Cádiz).—S-roj Rafael Fiol kaj Petro Naranjo kons-tante laboras por kreskigi nian aferon ĉi tie, farante gravan la-boron ĉe la Ateneo.

GALICIA.

Ferrol (Coruña).—Ĉi tie iom post iom Esperanto antaŭen-iras spite de la grandaj malfacilaĵoj, kiujn, trovas S-ro Olivan ĉar ĉi tie estas idisto, kiu havas grandan influon. Tamen ni suk-cesas, des pli ĉar la grava ilustrita artikolo de S-ro Lozano ape-rinta sur la madrida revuo «Estampa» bonege helpis por kon-traŭstari la influon. S-ro Antonio Porta de ĉi tie sendis al tre grava revuo por virinoj «El Hogar y la Moda» artikolon pri Es-peranto, kiu bonege tre sukcese propagandis vekante intereson kiu fariĝis adepto al nia Asocio.

ASTURIAS.

Gijón —Eksterordinara estas la movado en la tuta regiono, sed ĉi tie des pli ĉar entuziasmo al nia afero multobliĝas ĉiuta-ge, kaj ĉi tiu entuziasmo kuniĝas al tiu de aliaj samideanoj ali-lokaj per frata efika kunlaborado por la komuna celo.

La grupo «Ĥiŝona Espero» ĵus okazigis ekzamenojn disdo-nante sep diplomojn pri supera kapableco kaj tri pri elementa; same faris «Astura Esperanto-Asocio», disdonante kvar supe-rajn kaj kvar elementajn diplomojn. Emo al fakiĝo aŭ grupiĝo burĝonas mirinde, kaj deziro al posedo de diplomo estas granda.

ARAGÓN.

Zaragoza.—La grupo «Zaragoza Esperantista» ĵus sukcese fermis kurson, kiun partoprenis tri blinduloj; kaj ĵus ferminte ĝin, la grupo malfermis novan, kiun gvidas blindulo Angel Fi-guerola (unu el tri antaŭe cititaj) kaj kiun partoprenos aliaj blin-

duloj, farante tiel gravan propagandon ĉar la lernado de la blinduloj vidigas sukceson neimageblan. Aliajn kursojn gvidas S-roj Félix Sisón, Santos López kaj Miguel R. Salillas por proksimume cent lernantoj. La grupo starigis sportan fakon al kiu apartenas piedpilkudistaro, kaj ĉi tiu ekskursas por ludi al urbetoj proksimaj kaj samtempe fari esperantan propagandon, por kio spertaj samideanoj akompanas ilin. La ludvesto de ĉi tiuj propagandistoj jam efikas, ĉar ĝi estas blanka kun granda verda stelo brusten. Granda sukceso estis malfermo kaj klariĝado de kurso en Zuera, je 26 km. de Zaragoza, kien veturas S-ro Carnicer ĉiumarde kaj ĉiuvendrede posttagmeze por klariĝi lecionon al 50 gelernantoj, el ili du instruistinoj, kiuj helpas multe la laboron, kaj same faras S-roj Royo, Lera kaj Segura. La kurso funkcias en la Nacia Lernejo. Baldaŭ fondiĝos grupon.

* * *

La 25^{an} de la ĵus pasinta aprilo, la grupo «Frateco» okazigis ĉe la festosalono de l' Casino Mercantil (Komerca Kazino) rimarkindan kaj pleninteresan propagandfeston sub prezido de la generalestro kaj plej altrangaj aŭtoritatuloj de la urbo. S-ro Maynar, prez. de «Frateco» dankis la multenombrian ĉeestantaron kaj prezentis la oratoron, S-ron Antonio Jiménez Mora, organizinton de la VIII Hispana Kongreso de Esperanto en Oviedo, kaj poste konstatis ke Hispanujo kaj Zaragoza iras en la avangardo de la Esperanto-Movado, recitante fine versaĵon de la Majstro.

S-ro Jiménez Mora komprenigis per dirado flua interesa eĉ bela la idealon kiu estas Esperanto kaj prezentis altmoralajn filozofajn ekzemplojn, anoncante fine la someran kurson de la grupo (Roda, 14). S-ro Jiménez Mora impresis ankaŭ la aŭskultantaron per belega filmo pri la Kongreso kaj vidindaĵoj de Asturias. Premio al la laboro de S-ro Jiménez Mora estis varma aplaŭdado.

CASTILLA LA NUEVA.

Madrid.—Kelkaj el la centraj komitatanoj de H. E. A. ĵus vizitis la dukon de Alba, ministro por eksterlandaj aferoj por transdoni al li la saluton de la Brita Esp.-Asocio kaj la inviton

de la Komitato por la Universala Kongreso en Oxford. La duko afablege akceptis niajn samideanojn, dankis kore saluton kaj inviton, kiun li komplezus se devoj plenumotaj tion konsentus. Li interesigis pri nia afero, demandis kaj redemandis, kaj pro tio, niaj samideanoj profitis la okazon lian scivolemon kaj bonvolemon por peti, ke li nomu oficiale delegito de la Ministerio al la Kongreso de Oxford S-ron Casares, kiu jam bone scias pri nia afero, por ke ĉi tiu s-ro bone spertu per la Kongreso kaj informu la dukon; ankaŭ li promesis rekomendi nian aferon al la ministro de Publika Inst. por plejalta subvencio. La duko pleninterese petis de la vizitantoj paroli iomete la lingvon por ĝin ekkoni.

La Laborista Esp. Grupo solene festis la unuan datrevenon de la fondiĝo en la Popoldomo la dimanĉon 13^{an} de la ĵus pasinta aprilo. Multenombraj samideanoj kaj kuriozemuloj ĉeestis. S-ro Vicente Moreno koncize parolis pri la sukcesoj de la grupo dum la jaro, kiuj vidigas kaj esperigas rimarkindan abundan frukton ĉe la laboristaro. Sekve parolis S-ro Javier Maraury je la nomo de la grupo «Antaŭen», gratulante la kamaradojn de la Laborista grupo pro ilia laboro, proponante ankaŭ iniciativon pri starigo de esperantista hejmo, de pure esperantista hejmo, kie ĉiam esperantisto sin konsideru ĉe Esperantujo meze de samideanoj, apud libroj, gazetoj, revuoj, afiŝoj, esperantistaj, kaj kie neesperantistoj ricevu fortan impreson. S-ro Salvador Pérez, post salutantaj paroloj, rimarkigis, ke Socialismo, kiel ĉiuj universalaj movadoj, nur profunde, vere, reale, sukcesos per universalaj organoj de la homa penso tute egala, la sama por ĉiuj popoloj por eviti tiraneco de lingvoj, kiu estas submetado de popolo al popolo. Fine S-ro Cayetano Redondo konstatis, per sia sperto dum socialista kurso en Vieno, ke Esperanto estas tute nepra komunikilo por la laboristaro; aldonis li, ke la gvidantoj de la hispanaj socialistoj havas simpatiecon al Esperanto, kaj rememorigis parolojn de Pablo Iglesias al S-ro Azorín «se mi estus iomete pli juna kaj havus pli da libertempo, ankaŭ mi studus Esperanton.»

Baldaŭ ekfunkcios novan kurson.

La *Socialisto* de la 15.ª de aprilo raportas pri la festo kaj aperigas unue gravan artikolon de nia kompetenta samideano S-ro Azorín, titolitan «Racionalizar el idioma».

PRI LA «ĤOTO»

En Valencio estis sperta, fama poeto satira, Moĥamet-ben-Ĥot, kiu ankaŭ bone sciis ludi kordinstrumenton kvazaŭ gitaron, kaj kiu, per siaj satiraj versaĵoj, akre atakis la maŭran reĝon, pro kio ĉi tiu elpelis lin; sed la poeto ne malkuraĝiĝis kaj daŭrigis siajn versaĵojn, kiuj naskis persekuton al li, kaj tial la poeto estis devigata forkuri al Aragon, sekvante la naturan vojon, kiu estis ankaŭ tiu de la militekskursoj de l' *Cid* kaj kiu estas nun la fervojo de la Centra-Aragono. Malriĉa, malĝoja, la poeto atingis la urbon *Kalatajud'* kaj ĉi tie li restadis versfarante kaj kantante laŭ takto de sia kordinstrumento, farigante popularaj iuj liaj kantoj, speciale iu, kiu esprimis tre precize la animstatojn, kaj kiun la popolo alnomis per la nomo de la poeto «Ĥot'». La emocia forto de tiu kanto famigis kaj disvastigis ĝin, ju pli la tempo pasis des pli, akirante diversajn nuancojn laŭ la regionoj en kiuj ĝi disvastiĝis kaj enradikiĝis, pri kio diras la jena versaĵo, kantebla laŭ muziko de la valencia *ĥoto*:

En Valencio naskiĝis *ĥoto*,
ĝin oni baptis en *Aragon'*,
Kalatajud', la lulilo, estas
banata ĉiam de la *Ĥalon'*.

Ja Valencio la *ĥoton* naskis,
ja ĝi kreskadis en *Aragon'*,
sed ja *Navarro* la senton donis
por akompano de l' gitarson'.

Sed poste *ĥoto* farigis kanto
en tuta lando por ĝia gent',
en nordo same kiel en sudo,
en oriento kaj okcident'.

Ĉar ĉiam *ĥoto* kapabla estas
esprimi senton de nia kor':
ĉu la kuraĝon pri sendependado,
ĉu la ĉagrenojn de la dolor';

ĉu la pasion de l' amo granda,
ĉu la koleron de la ĵaluz',
ĉu la kortuŝon, ĉu la gajecon
kaj bonhumoron de genta ruz'...

Konstatis tion per bela strofo
saĝecon grandan de la popol';
la komponistojn allogis ankaŭ
mirinde rava la ĥoto rol'.

Pro tio vere ni, la hispanoj,
certigi povas sen ia vant',
ke ĥoto estas de ĉiuj kantoj
de l' tuta mondo la reĝa kant'.

(*Rekantaĵo*)

por kanti ĝin post ĉiu strofo el kvar versoj.)

*Pro tio ĥoto fariĝas pli kaj pli
la rava kanto en nia tuta land'
kantata ĉiam kaj ĉie ja ĉe ni
interne de l' hispana terorand'*

*Pro tio ĥoto ja tute pli kaj pli
ŝatata estas de la hispana rond';
pro tio ĥot', deirinte de ĉe ni,
fariĝis fama tra la tuta mond'.*

Julio Mangada Rosenörn.

• SEN NOVAĴO ĈE LA FRONTO •

La Eldonejo España malfermis konkurson por studentoj pri la temo «*Kiun scenon vi pli ŝatas el la verko de Remarque?, kaj rezonadu la preferkialon.*» Por la konkurso estis starigataj tri premioj el 1000, 750 kaj 500 pesetoj respektive laŭ tri klasoj el studentoj de Universitato, Meza Instruado kaj Lernejoj. La tribunalo aljuĝis la unuan premion al S-ro Luciano de la Calzada, dudekunujara, jura studento de la kvina kurso en la Universitato de Valladolid; la duan al dekkvinjara knabo Francisco Azorín Poch de la sesa abiturienta kurso en la Instituto de Córdoba, kaj filo de nia kompetenta kaj entuziasma samideano, arĥitekturo, S-ro Francisco Azorín; la trian al dekunujara infano de la Nacia Lernejo n-ro 4 de Eibar Agustín Echevarría.

La tribunalo konstatis, ke el la granda nombro da opinioj estas multaj tre altvaloraj kaj interesaj; ke la amaso el opinioj el-montras grandan unuecon pri formo kaj esenco; ke la plimulto el la opinioj evidentigas: perfektan komprenon pri la verko; ke la legantoj asimiligis al si la pacifisman senton kaj tendencon al universala frateco de la verko; ke ĉi tiu lasis profundan impreson ĉe la sentemo kaj spirito de la junaj legantoj hispanaj, evidentigante tiel la socian konvenon de la verkodisvastigo. Ankaŭ estis konstatate, ke ĉiuj scenoj, de la unuaj ĝis la epilogo, estis opiniataj abunde, sed la sceno de la «konuskavaĵo» (gajninta la unuan premion) trafis plej grandan nombron da opinioj.

La tribunalo konsistis el eminentaj literaturistoj kaj pedagogoj.

UNUA OPINIO.

Mi havas preferon al epizodo priskribata de paĝo 213 ĝis la 224.

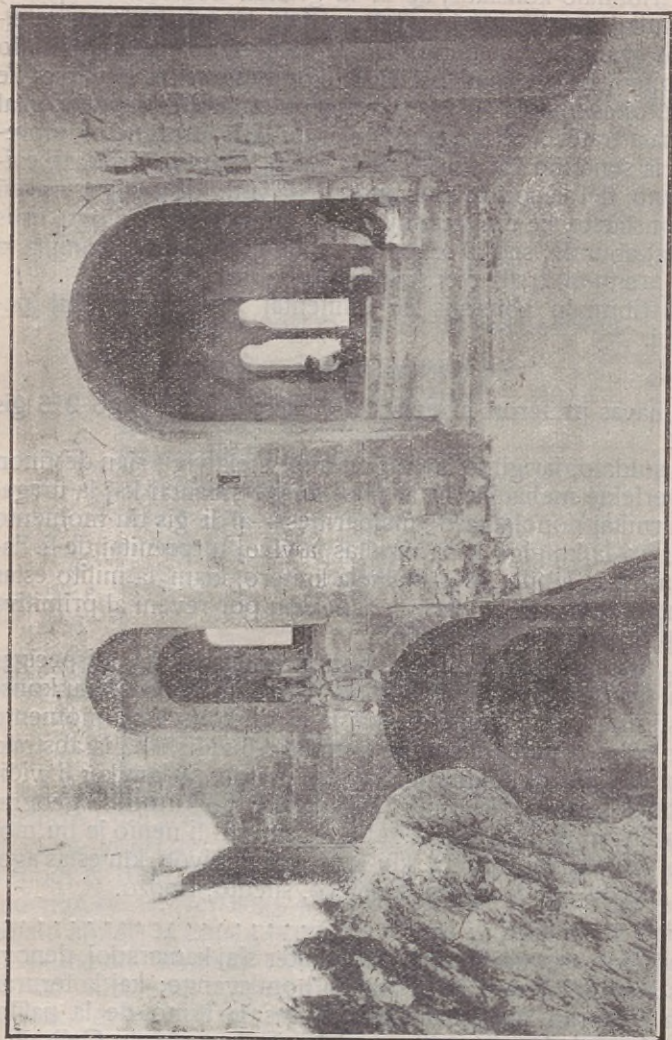
La soldato, fariĝinte mortigmaŝino, efektivigis sian destinion pure perfekte meĥanike; la armiloj longe trafantaj kaj la uragano el armitaj popolamasoj malpermesis al li ĝis tiu momento konsci pri la kulpigo kiun signifas la vivoj forprenitaj de li. Estas nun, ĉe la fundo de la malhela kratero, kiam la milito estas perdinta por li sian kolektivan aspekton por reveni al primitiva koncepto pri individua batalo.

La tuta epopeo dum kiu homoj bataladas kaj dispecigas unu la alian estas disvolviĝinta ĉirkaŭ ĉi tiun homon, kiu konscias esti mortiginta similulon, kaj je ĉi tiu konscianta momento li vidis klare la paradokson de la milito; li vidis, kiel la abstraktaĵoj povas mortigi homojn, kaj fari fraton malamiko; li vidis la eksterordinaran gravecon de flago, de uniformo, la geografia hazardon de la naskiĝo, kaj ĉio ŝajnis al li nenio je tiu momento, intensa kaj mistera, kiu apartigas la vivon, kiu estas ago, movo, parolo, de la morto: kvieteco, silento, ripozo.

.....

Sed ĉio pasis, kaj li, sin vidante inter siaj kamaradoj, denove fariĝis atomo katenata ĉe la granda homlavango; kaj la teruran bildon barbaran de tiu mortinto kaŝas la fumo de la pafilo, morttrafema kaj matematika realaĵo de la serĝento Oellrich...

— Trafata...!

Fenestro de la stuparo en la ĝardenon de la Regino. Kastelo de Loarre.

Dume, kadavro kuŝanta ĉe la koto rigardas ĉielen laŭ gesto preĝanta kaj protestanta...— *Luciano de la Calzada.*

DUA OPINIO.

Ĉe mia hejmo mi havas fruktoĝardenon kun multaj ĉerizarboj. Kiam ĉi tiuj floriĝas, de la tegmentetaĝo, kie mi gardas la fojnon, la floraro ŝajnas kvazaŭ vasta blanka tolaĵo. Je ĉi tiu tempo, » el kazo Detering, paĝo 268.

La nostalgia rememoro de la juna kamparano, soldate vestita, havas la ĉarmon de eglogo. Por mi, ĝi estas unu el plej emociigaj de la verko de Remarque.

Detering estis subite forigata el sia vilaĝo, kie li trankvile kaj feliĉe kulturis sian fruktoĝardenon. Oni dungis lin en militistaron por militi kontraŭ alia el malamikaj soldatoj. Ĉu malamikoj liaj?

En la tranĉeoj ĝermas malamo al la milito. Lia naiva animo vibras pro la sovaĝa kanonpafado kaj kortuŝantaj veoj, pro la nekalkuleblaj mortintoj; lia animo enombrigas, terurigas pro la nekonata celo. Kaj jen, li vidas plenfloran ĉerizarbon je printempo, kaj la vidaĵo, per subita kontrasto, prezentas al li bildon pri la amata fruktoĝardeno kun la rememoro pri lia juna vivo ĉe lia hejmo kaj familio. Lia sorto estas decidata: li devas forkuri, kiel ajn, el la infero de la fronto.

«Oni kaptis lin». La milittribunalo. «Ni neniam plu aŭdis pri D.» Senkonsoliga fino. Ne miriganta, nu. Sed alloganta: emociiga kaj deviganta pensi...

Kio okazus se la junuloj decidus ne partopreni militojn, ne aparteni al militistaroj, ne partopreni kruelaĵojn kaj ambiciojn por regi similulojn, kaj ni decidus nur amon al la Naturo, al la Laboro kaj al la Paco?—*F. Azorin Poch.*

TRIA OPINIO.

Mi ŝatas, el «Sen novaĵo ĉe la fronto», la paragrafon de la III^a epizodo, paĝo 49, kiam Kropp diras:

«Milito devas esti kvazaŭ popola festo kun paradmarŝado kaj muziko, kiel en la taŭrludoj. En ĝi, ministroj kaj generaloj de la militantaj landoj iros en la arenon, banvestitaj, armitaj de bastonoj, kaj bataladi. La lando de tiu, kiu restos viva, estos la venkanta lando. Ĉi tio estus pli simpla kaj pli bona, ol tio,

kio okazas nun ĉi tie, kie bataladas tiuj kiuj ne devas tion fari.»

Mi ŝatas ĉi tiun paragrafon, ĉar se estus ministroj kaj generaloj tiuj, kiuj nepre devus batali, ne estus iuj celantaj esti ministroj kaj generaloj, kaj tiel oni evitus la militojn kaj mortojn al multenombroj miloj da homoj.—*Agustín Echevarría.*

Ĝojiga estas la ĝenerala opinio rezultanta de la konkurso okazigita en nia lando, kaj tute certe ni povas konstati, ke la opinio de la hispanaj studentoj estas tia de la tutmonda studentaro. Legigu la verkon de Remarque en ĉiuj landoj; nia devo estas tion fari, des pli ĉar ni estas esperantistoj, sekvuloj de la Majstro.

Rimarko: Ni tradukas la titolon de la verko de Remarque donante al ĝi pli ampleksan signifon.

FAMEGA MADRIGALO

Madrigalo estas mallonga versaĵo esprimanta gracie, ĝentile kaj bele delikatan senton ĝenerale aman; ĝia ĝenero estas tiu de la epigramo, sed ĉi tiu estas malpli longa ankoraŭ, sprite ŝercanta, eĉ akre mokanta, satira. Ĝenerale la madrigalo estas kombino el versoj dekunusilabaj kaj sepsilabaj alternigantaj en kiun ankaŭ oni povas intermeti iujn liberajn versojn ĉu dekunusilabajn ĉu sepsilabajn, sed la ne liberaj versoj havas kompletan rimon sen ordo inter la versoj.

Jen la madrigalo, kiu estas konsiderata modelo:

Ojos claros, serenos,
si de dulce mirar sois alabados,
¿por qué, si me miráis, miráis airados?
Si cuando más piadosos,
más bellos parecéis a quien os mira,
no me miréis con ira,
porque no parezcáis menos hermosos.
¡Ay, tormentos rabiosos!
¡Ojos claros, serenos,
ya que así me miráis, miradme al menos!

Ĉar, tre klaraj serene,
okuloj la viaj rigardas ame,
Vel, kial al mi ne rigardas same?
Ĉar, ju pli sindonflame
rigardas, ili estas des pli belaj,
jam estu ne kruelaj
al mi, por resti belaj, do, ĉiame.
Turment' terura fame!
Nu; almenaŭ ĉagrene
min rigardu, mi suferos serene!

Ĉi tiun madrigalon verkis Gutierre de Cetina, kiu tial famiĝis, ĉar preskaŭ ĉiuj tiamaj virinoj, kaj poste la plejmulto, parkere sciis deklami ĝin kaj profunde sentis pro ĝi; ĝin entenas preskaŭ ĉiuj hispanaj antologioj. Gutierre de Cetina naskiĝis en Sevilla ĉ. 1520, ĉi tie li studis, kaj li translokiĝis al Valladolid, kie li enamiĝadis, verkis kaj duelis. Poste li fariĝis soldato kaj militis en Germanujo kaj Italujo alternante la militon kun studado, precipe en Italujo, kie li kompletis sian kulturon, formis sian spiriton, fariĝante bona poeto; sed oni povas diri, ke la amo sentata de li al fama grafino Laura Gonzaga (aminda klera belulino, kantata, laŭdata kaj amata de multenombraj poetoj), lin faris eminentega, ĉar lia pasio al ŝi mirinde inspiris lin por verki la plej sentimentalajn madrigalojn, li versigis la plej ĉastajn kaj delikatajn ampasiojn per versoj senrivalaj, pro kio la grafino faris lin preferato inter ĉiuj poetoj. Neniu kantis amon kiel li.

Romantika, idealema, kavalira, senprudente kuraĝa, aventurama, sindonema, enamiĝema, puŝate de sia muzo, li verkis la plej pasiajn, sincerajn kortuŝantajn versaĵojn de la hispana lingvo, dum la tempo, kiun lasis al li libera la amo, la duelo, la milito. Lia stilo estas pura, emociiga, delikata, genia, simpla, eleganta, riĉa je pensoj, ĉarma kaj harmonia senrivale; lia lirika sento estas supera, mirinde precize disvolvata.

Li perfekte konis la klasikulojn, precipe Luciano'n kaj Ovidio'n, kaj oni asertas ke li estas la plej bona tradukinto de la fama Petrarca al la hispana lingvo. Li glorie vidiĝos ĉiam kiel restariginto de la dekonusilaba verso en la hispana lingvo, kaj oni alnomis lin hispana *Anakreonte*.

Ĝis kiam oni aperigis lian kompletan verkaron, oni ne povis taksii bone la genion de ĉi tiu poeto, kiu, laŭ kutimo de la epoko, sin alnomis *Vandalio* kaj alnomis siajn amatinojn *Dórida* kaj *Amarillida*. Liaj estas du rimarkindaj prozaj verkoj: «*Dialogo inter kapo kaj ĉapo*», eble aŭtobiografio, en kiu malprudenta kapo kaj prudenta ĉapo dialogas flue, klasike, sprite, interese, tiamaniere, ke, spite de la multenombraj sentencoj, la legado estas alloga; la alia verko estis verkata por ĝin legi ĉe amika rondó, kaj estas titolata «*Paradokso por defendi la kornojn*» (la adulton), sed, kvankam la dirmaniero estas senhonta, ĝi estas erudicia, abundega je ĝustokazaj spritaĵoj (utiligitaj plej multe de aliaj verkistoj), kaj en tute interesa kaj amuziga.

Li ankaŭ estis en Meksikio, kie li verkis multenombrajn sonetojn, madrigalojn, elegiojn, kantojn, k. t. p., el kiuj 78 versaĵojn entenas manuskripto titolita «*Floroj de varia poezio*», kiun oni konservas en la hispana Nacia Biblioteko.

En Los Angeles (Meksikio) li malsaniĝis grave, kaj bela najbarino Leonor de Acuña (Akunja), edzino de kuracisto profunde interesiĝis pri li. Tuj la intereso estas reciproka; la ardanta koro de la malsanulo sin turnas al ŝi per versaĵo, kiun al ŝi portas amiko kaj kunulo de la malsana poeto, kies unuaj versoj al ŝi diras:

En la muerte del cuerpo no hay partida;
mas cuando de la amada el que ama parte,
es fuerza que su misma alma divida...

Al mortint' deiro esti ne povas;
sed amant', de l'amarin' deirante,
ja l'animon al ŝi duonalŝovas...

La belulino amfreneziga, ĉar ŝi revis lin la poeto de la fama madrigalo, kiun multfoje ŝi deklamis; sed ŝi timas, ĉar ĵaluzega amito ŝia estas kapabla je krimo. Nokton la poeto kaj lia amiko iris kanti ĉe la fenestro de la belulino, sed subite de la ombro falis en la dorson de la kantonto ponardarmita mano, kiu mortvundis la poeton, samtempe ŝi ekkriis la nomon de la krimulo kaj doloregajn veojn. Longedaŭra estis la kuracado de la vundito kiu revenis al Sevilla, sciinte ke oni enfermis la belulinon en monaĥinejo kaj ke oni punis la vundinton Don Hurtado'n

de la Nava kvankam li rifuĝiĝis en preĝejo, kaj ke ĵus kaptinte lin, oni tranĉis al li la dekstran manon.

Oni ne scias ĝuste la daton de la morto de Gutierre de Cetina, en Sevilla.

J. M. R.

DEVENO DE LA HOMAJ RASOJ

(*Maroka Legendo.*)

Komence ĉiuj homoj estis nigruloj. Negro estis la unua homa estaĵo kreita de Dio. Genegroj estis Adamo kaj Evo kaj iliaj gefiloj kaj genepoj.

Dio kompatis homaron kaj deziris plibeligi ĝin. Por tio li ordonis al homoj, ke ili sin banu en la rivero *Jordan*. La homoj plej laboremaj iris tuj al la rivero kaj sin banis, kaj en la sama momento ili blankiĝis. Tial blanka raso estas plej laborema, plej inteligenta.

La homoj, kiuj alvenis poste, nur trovis la ŝlimon. Ili kuŝis kaj sin agitis en ĝi, kaj fariĝis flavaj, ĉar la koloro de la tiea koto estas tia. El ili devenas flava raso, kiu ne estas tiel inteligenta, nek tiel nerva, nek agema, kiel la blanka raso, sed pli pacienca.

Laste alvenis plej mallaboremaj, malplej inteligentaj, kaj ili trovis nur iom da akvo, per kiu ili nur povis akvumi la manojn kaj la piedojn. El ili devenas la nunaj negroj kiuj ankoraŭ ne estas civilizataj homoj, kaj kies korpo estas ankoraŭ tiel nigra, kiel dum la tempo de Adamo escepte la piedplandoj kaj manplatoj, ĉar ilin blankigis la akvumado.

Fernando Redondo.

PRI LA BILDOJ.

La kastelo de *Loarre* estas antikva kaj interesege fortikaĵo staranta apud la vilaĝo nomiganta ĝin, je 30 km. malproksime de Huesca, norden, en la Pireneon. Ĝi staras sur la supro de abrupta monto, kvazaŭ nesto de agloj, ĉar ĝia rolo defenda estis gravega.

De la arhitektura vidpunkto, la konstruaĵo estas belega specimeno de la roman-bizantina stilo. Ĝia 172 metra perimetro

entenas de kunu masivajn turojn; dika estas la remparo, vasta la korto nomata de la armiloj; la ĉefturo de la fidelĵuro staras pli alten ol la cetero de la konstruaĵo; ĝi havas preĝejon kaj subterajn koridorojn.

Ankoraŭ oni povas admiri belajn skulptitaĵojn kaj detalaĵojn de la kastelo: rimarkindajn fenestrojn duarkajn, skulptitan kolonaron, kapitulojn, apsĉdon konstruitan ĉe la ŝtonego de la monto men.

Iam, dum tre malproksima antikveco ĝi certe estis romana fortikaĵo *castro*, eĉ plej primitiva ankoraŭ, ĉar apude oni rimarkas restaĵojn de la malnova urbo de la *ilergetanoj*, el ibera gento, *Calagurris Julia*. Iom post iom, gotaj kaj arabaj okupantoj plibonigis kaj plifortikigis ĝin.

La aragona reĝo *Don Sancho Ramírez*, venkinte la mahometanojn, rekonstruis kaj plibonigis ĝin post la konkiro kaj de tiam ĝi utilis kontraŭ la maŭroj mem. La konkiro okazis je 1065, kaj dum la regado de tiu reĝo, la kastelo estis kortego kaj eĉ monaĥejo. La 18^{an} de oktobro de 1070, papo Aleksandro II^a donis dokumenton rajtigantan *Don Sancho'n* fondi la monaĥejon en la kastelo mem, kaj la dokumento atestis la kastelpreĝejon ĉefa el Aragono, reĝa kapelo.

Laŭ legendo, pravigita de atesto de iuj kronikistoj, en ĉi tiu kastelo, la maŭroj malliberigis kaj entombigis la grafon *Don Julián*, kiu, laŭ la tradicio perfide helpis la mahometanojn por invadi Hispanujon je 711; tamen, nuntempe vere oni konstatis ne estis tia perfido.

Dum la militoj okazintaj pro diskutitaj rajtoj pri heredo de la aragona trono, ĵus mortinte *Don Martín el Humano*, la kastelo plenumis gravan rolon historian ĉar ĝi estis ĉefa bastiono de la partianoj de la *Grafo de Urgel (Urĥel)*, pretendanta la tronon, partianoj komandataj de *Don Antonio* de Luna.

Roberto Maraury.

DEL EXTRANJERO

LAS PELÍCULAS HABLADAS EN ESPERANTO.

Nuestro *samideano* Sr. Henry W. Hetzel se ha dirigido a «Heraldo de Esperanto» en carta por la que anuncia que la fa-

mosa casa productora de películas «Paramount-Famous-Lasky Corporation» anuncia se proyectará en todos los pueblos de Europa y América, en Australia y el Japón, la película hablada en Esperanto, y que atentamente estudiará el éxito que alcance en todas partes, continuando la impresión de otras películas análogas; así, pues, es muy importante informarse en las oficinas locales de la «Paramount» sobre las fechas, teatros y localidades en que la aludida película se ha de proyectar, no solamente por el interés que en nosotros, esperantistas, despierta el asunto desde el punto de vista del experimento, del que esperamos el mayor éxito, sino para poder informar favorablemente a la «Paramount» mediante postales (Dirección: P.-F. L. Co., Times Square, New York City, U. S. A.), pues de ese modo se demostrará si el movimiento esperantista tiene o no vitalidad.

Sobre esta película el «Public Ledger» de Philadelphia (21-12-1929) publicó un artículo en el que dice que el Sr. Hetzel, antiguo profesor de las escuelas de Filadelfia, tomó parte en la impresión de una película hablada, y que lo hizo en Esperanto, saludando como Presidente de los esperantistas americanos reunidos en Nueva York con ocasión de celebrarse (próximo pasado Junio) una asamblea esperantista internacional. Los manuscritos para la película fueron hechos en 16 lenguas, y entre éstas, en danés, sueco, húngaro, noruego, alemán, portugués, japonés, polaco, francés, etc.

DECISIÓN DE LA SOCIAL DEMOCRACIA FINLANDESA.

El Congreso del Partido Social-demócrata de Finlandia (26. I. - 1,2. 1930) adoptó con respecto al Esperanto la resolución siguiente:

I. Un Congreso de partido necesita más que antes una prensa de partido para propagar la idea de una lengua auxiliar internacional y comunicar los progresos del movimiento esperantista entre los obreros;

II. El Congreso del partido interesa al grupo parlamentario del mismo, a sus diputados en el Parlamento, para que presente una proposición a fin de que el Esperanto se enseñe con carácter voluntario en las escuelas medias; y a los grupos del partido para que reflexionen si existen motivos para proponer

Vojeto al malnova Monaĥejo San Juan de la Peña (Sankta Johano de la Ŝtono). (Huesca.)

su introducción en el plan de enseñanza de los institutos obreros.

IMPORTANTE RESOLUCIÓN.

La Asamblea anual de la Unión Nacional de Maestras (National Union of Women Teachers) en Canterbury, en el recientemente pasado mes de Enero, votó unánimemente la siguiente resolución:

«Considerando que el desarrollo de las relaciones internacionales depende del más íntimo y directo intercambio de ideas entre los pueblos del mundo, esta Asamblea opina que se debe adoptar e instruir una lengua auxiliar internacional como segunda lengua en todas las escuelas.»

LA OFICINA INTERNACIONAL DEL TRABAJO Y EL ESPERANTO.

Esta Oficina de la Liga de Naciones, hace algunos años, empezó a utilizar el Esperanto, alcanzando en breve tiempo tan completo éxito, que seguidamente empezó a publicar un Boletín en esta lengua, dedicando una página completa al asunto de cooperativas de consumo para abaratar la vida. En su labor por medio del Esperanto, utilizando los servicios de los delegados de la Asociación Universal Esperantista, dicho organismo plenamente ha demostrado el extraordinario rendimiento de utilidad aportado por la lengua y por los delegados de la Asociación, y de tal suerte lo ha evidenciado que, oficialmente, la Memoria anual del Director a la última (XII.^a) reunión de la Conferencia Internacional del Trabajo en Ginebra (1929) lo comunica en un párrafo que dice así al referirse a las relaciones entre la Oficina y las instituciones populares del movimiento cooperativista: *«Esas relaciones y esos intercambios adquieren todas las formas y usan todos los caminos utilizables; durante el año que acaba de finar, el uso del Esperanto hasta nos hizo posible establecer contacto con personas y fuentes de información con que nos hubiera sido difícil alcanzarlo por otros medios.»* Es digno de hacerse constar cómo una institución, montada con toda clase de adelantos, contando con cientos de corresponsales en numerosas lenguas desde el comienzo, solamente consigue establecer contacto con los más apartados lugares de la tierra (China, Islandia, Australia, Sudafrica, etc.), y alcanzar un gran resultado en poco tiempo merced al Esperanto.

EL ESPERANTO EN LAS ESCUELAS DE SAJONIA.

Es notabilísimo el progreso del Esperanto entre los maestros sajones, que en número de 400 forman la Asociación Esperantista de Maestros y Maestras. En el invierno en curso, cerca de 200 maestros más han emprendido el estudio de la lengua, asistiendo a catorce cursos organizados, para lo cual el Ministerio de Instrucción Pública dió 500 R M. de subvención y la aludida Asociación 400 R M. En muchas grandes y pequeñas localidades el Esperanto se enseña en las escuelas. También se enseña en el Instituto Pedagógico de la Escuela Superior de Dresden como asignatura voluntaria. La suscripción a la *Revista Pedagógica Internacional* aumenta notablemente.

EL GENERAL SEBERT

A poco de aparecer la revista «Homaro», fundada, en colaboración con otros dos *samideanos*, por el que estas líneas escribe, el hombre sabio y bueno, el militar pundonoroso y eminente, a la par que convencido y activo pacifista, el entusiasta esperantista, puntal firmísimo de nuestro movimiento, apoyó entusiásticamente nuestra creación. De ello nació una relación, que se afianzó en Berna, durante el Congreso Universal de 1913, al coincidir en algunas de las secciones de aquél con opiniones análogas, y que, después de algún tiempo, se hizo amistad. Así, también, al aparecer «Hispana Esperantisto», fué uno de sus mantenedores, y con este motivo se restableció nuestra relación interrumpida al morir «Homaro» por la guerra.

El desinterés del general Sebert por la causa esperantista es ejemplar, y con Javal, su amigo, miembro de la Academia de Medicina, no obstante la ceguera de éste, funda en 1905 la Oficina Central Esperantista de París, a cuya labor se debe que numerosos hombres de ciencia franceses se declarasen sinceramente por el Esperanto, pues la autoridad científica indiscutible del general, sus virtudes ciudadanas, el prestigio moral e intelectual de este gran ciudadano del mundo a la vez que francés

amante de su tierra, que no sólo exponía la realidad de lo que nosotros llamamos *interna ideo (alma)* de la lengua, sino ésta misma prácticamente, por haberla aprendido y dominado en poco tiempo, era suficiente para convencer al más refractario a la lengua auxiliar internacional. El 4 de Abril de 1901 presenta la creación del Maestro a la Academia Francesa, y el general Sebert, al cabo de cuatro años, se convierte en el más fiel y entusiasta amigo del doctor Zamenhof, en el más decidido campeón en pro del triunfo del Esperanto; poniendo al servicio de la causa esperantista su talento, su voluntad, su dinero y su gran tacto de organizador, haciendo serenamente frente a las diatribas de los escépticos por sistema; y así, poco a poco, el movimiento esperantista va adquiriendo algunos millares de adeptos, de soñadores, alentados con el ejemplo del creador de la lengua y del general, con las palabras de Tolstoi y de Max Muller, pero viviendo en una incertidumbre constante, de la que se salió con el Congreso Universal de Boulogne-sur-Mer, en que se demostró la perfecta intercomprensión por medio de la lengua, arrastrando como consecuencia una más vasta y perfecta organización desde todos los puntos de vista, a la que el general Sebert dedicó por completo toda su actividad y gran parte de sus recursos, a pesar de sus muchos años, hasta que los achaques de la ancianidad y disgustos ocasionados por la ingratitud de algunos le obligaron a una situación pasiva. Hombre de arraigadas ideas democráticas, tuvo que sufrir, como sufrieron y sufren los que lamentan y no se resignan a la organización del esperantismo universal en la forma que en Helsinki se decidió. El general Sebert aparecerá siempre en la memoria de los buenos esperantistas, junto al Maestro y a su derecha; su recuerdo sea eficaz en las masas esperantistas, para imitar en lo posible a este gran bienhechor de la humanidad.

El general Sebert murió el 23 de Enero último en París, a los noventa y un años, habiendo nacido en Verberie (Oise) el 30 de Enero de 1830. Con brillantez extraordinaria hizo sus primeros estudios en un colegio de Compiègne y en los liceos de Saint-Omer y Donai, ingresando en la Escuela Politécnica en 1856, de la que salió subteniente de Artillería de la Armada. Inventó numerosos y diversos aparatos para la determinación de las leyes de la balística, del retroceso de los cañones, y para

diversas aplicaciones en el uso de éstos. En 1891 fué secretario general del famoso Congreso de Electricidad, del que parte en Francia el gran movimiento industrial eléctrico. En 1896 fué elegido miembro de la Academia de Ciencias (Sección de Mecánica). En 1898 se inició en el conocimiento del Esperanto, al que se dedicó por completo, queriendo aportar su esfuerzo para dar a los pueblos una base lingüística capaz de aproximarlos y establecer en el mundo una organización de paz.

Deja escritas numerosas obras científicas (las de balística son de fama universal), siendo notabilísimos sus dos folletos: «La lengua internacional Esperanto» y «El Esperanto y las lenguas nacionales.»

ESPERANTO

Al la Kongreso de K B E F

Esperanto estas vere ne nur lingvo ĝi estas samtempe plej alta idealo, homama celo perfektigonta ĉiuj homojn, ĉar la perfektigo estas alproksimigi ilin per interrilatoj por konigi unu la alian, por komprenigi unu la alian, por atingi reciproke toleremon kaj respekton, alvenante tiel al sincera kunestimo kaj fratiĝo; kaj tial ke ĉiaj politikaj, sociaj kaj religiaj movadoj esence fundamente celas plibonigon, fratiĝon de la homoj en plej bonan ilian vivostaton, Esperanto akceptas samegale ĉiujn homojn sen ia diferenco inter ili, kiam homoj respektas la moralajn, sindonemajn, fratiĝajn ĝeneralajn principojn komunajn al ĉiuj: tial Esperanto, kiu konscias la individuan liberecon, estas paciga movado efektiviganta humanan kaj civilizantan mision.

Konsekvence, esperantisto devas esti pacema civitano honora, respektema je ĉiaj fonditaĵoj publikaj aŭ privataj, ĉe pure neŭtrala Esperanto. Esperantisto, ĉe nia neŭtrala kampo de Esperanto, ne devas enmiksiĝi en aferojn, kiuj rompas la neŭtralecon de la ĝeneralaj principoj komunaj; kaj sufiĉas, ke li agu nur por triumfigi Esperanton, por ke li estu laboranta por si mem, por sia loko, por sia regiono, por sia lando kaj por la

homaro, ĉar ĉiuj homoj estas fratoj, kaj nur konstanta paco inter la homoj ĉie liveros al ni tutmondan spiritan bonfarton, kiun malkonsentoj, netoleremo, milito..., malalproksimigis de ni.

Ni agu tiel!

Julio Mangada Rosenörn.

BIBLIOGRAFIO

Nin trafis la novaj libroj jenaj:

«*Bengalaj Fabeloj*», de Lakshmiswar Sinha, eldonita de Eldona Societo Esperanto. — Stockholm. 1. 40 paĝa, $13\frac{1}{2} \times 19\frac{1}{2}$ cm. Prezo: 1 sveda krono.

«*Naciismo*» (Studo pri Deveno, Evoluado kaj Sekvoj), de E. Lanti. Eldonita de Sennacieca Asocio Tutmonda. 124 paĝa, $13 \times 18\frac{1}{2}$ cm. Prezo: 1'30 mkg.

«*En Okcidento Nenio Nova*», de Erich María Remarque, tradukita de Kvar, eldonita de *Heraldo de Esperanto*. Granda formato. 252 paĝa. Bonege presita kaj prezentita, kun portreto de la aŭtoro; broŝurita aŭ tuttole bone bindita. Prezoj: 5 R M. kaj 7 R M., respektive. *Recenzota*, sed ĉiuj devas havigi al si kiel eble plej rapide ĉi tiun verkon.

«*Du Majstro-Noveloj*» (La Blankĉevala Rajdanto. Kaj Violo trikolora), de Theodor Storm, tradukita el la germana lingvo de Heino Heitmiiller, eldonita de *Heraldo de Esperanto*. 157 paĝa, $13\frac{1}{2} \times 19\frac{1}{2}$ cm. Prezoj: broŝurita, 2'40 R M.; bindita, 4 R M. *Recenzota*.

«*Al Torento*», de Stellan Engholm; novelo originale en Esperanto, 93 paĝa, $13\frac{1}{2} \times 19\frac{1}{2}$ cm. Prezo: 1'50 R M. Eldonita de *Heraldo de Esperanto*. *Rezenzota*.

«*Esperanto kaj Kulturo*», de d-ro Robert Trögel, tradukita el la germana lingvo de J. Schröder, 37 paĝa, 15×21 cm., eldonita de *Heraldo de Esperanto*. Prezo: 0'80 R M. *Recenzota*.

«*La Vero pri persekutoj kontraŭ religioj en U S S R*», de M. Šervud, originale en Esperanto, 62 paĝa broŝuro, 11×14 cm. Prezo: 25 kop. Eldonita de Unio de Militantaj Ateistoj kaj CK SEV. Mostkvo. *Recenzota*.

PRI «LA KAZOJ KAJ LA PROPOZICIOJ»

DE
EDUARDO BENOT
(*Daŭrigo.*)

VII.^a LECIONO.

PRI LA NOMINATIVO.

(*Daŭrigo de la I.^a kaj VI.^a Lecionoj.*)

VIII TEMO.

La viro *saltadis* tra la kampo? (Abl.).—La hundo *kuris* sur la bordo (Abl.) de la rivero (Gen.).—La lupo *blekas* dum la nokto ĉe la arbaro.—La ĉevalo *blekis* tiun ĉi matenon en la ĉevalejo.—La birdo *flugis* ĝis la turo (Abl.) de la preĝejo (Gen.).—La hundoj *mordis*.—Johano *skribas*.—Petro *paŝas*.—(Mi) *frumatenas*.—(Ci) *frumatenas*.—(Ni) *lavos*.—(Vi) *lavos*.—(Ni) *lavis*.—(Vi) *lavis*.—(Mi) *lavas*.—(Ci) *lavas*.

Rimarko de la transdoninto kaj tradukinto: Tial ke ĉi tiu fako celas perfektigi la konon pri la gepatra lingvo kaj samtempe instrui Esperanton, kvankam ĉi tiu ne havas en la tempoj mal-samajn finaĵojn por la nombroj kaj personoj de la verbo, estas tre utile ne kripligi la verkon de la tre klera Benot, ĉar, plie, fremdulo povos tiel akiri kompletajn konojn pri nia nacia lingvo.

(*Daŭrigota.*)

ACLARACIÓN

Se hace constar que en el artículo «Proyecto de nueva organización esperantista nacional», en las líneas que preceden al «Proyecto», se dice «Puesto que este asunto *se encomendó* al grupo «Fratego» de Zaragoza, según conclusión del Congreso de Oviedo», y que debe entenderse el «*se encomendó*» en el sentido de que «*se autorizó o consintió*» el estudio y presentación de un proyecto, toda vez que así lo pedía, sin que esto quiera decir, ni suponer, que a dicho grupo se dió otro derecho que aquél que tienen todos los demás grupos y aun miem-

DE «LOS CASOS Y LAS ORACIONES»

DE
EDUARDO BENOT
(Continuación.)

LECCÓN VII.

DEL NOMINATIVO.

(Continuación de las lecciones I y VI.)

TEMA VIII.

El hombre *saltaba* por el campo (Abl.).—El perro *corrió* por la orilla (Abl.) del río (Gen.).—El lobo *aúlla* por la noche en el monte.—El caballo *relinchaba esta mañana* en la cuadra. El pájaro *voló* hasta la torre (Abl.) de la iglesia (Gen.).—Los perros *mordían*.—Juan *escribe*.—Pedro *anda*.—*Madrugo*.—*Madrugas*.—*Lavaremos*.—*Lavaréis*.—*Lavábamos*.—*Lavasteis*.—*Lavo*.—*Lavas*.

Nota del que transcribe y traduce: Como esta sección se propone perfeccionar el conocimiento de la lengua patria al mismo tiempo que instruir en la lengua Esperanto, aun cuando en ésta no existen las terminales diferentes en los números y personas del verbo, conviene no cercenar de la obra del muy ilustrado Benot nada, pues, además, el extranjero podrá así adquirir conocimientos completos de nuestra lengua nacional.

(Continuará.)

bro de H. E. A., y por el cual están siempre en condiciones de presentar proposiciones, pues otra cosa hubiera supuesto que unánimemente se consideraban *malos* los actuales Estatutos, y, por lo menos el que suscribe, viene opinando satisfacen por completo las necesidades de la Asociación. Como autor de dichas líneas, escritas rápidamente para presentar el «Proyecto», hago esta aclaración, a fin de que al «*se encomendó*» no se le dé torcida interpretación, dado que hay gentes dispuestas a semejante cosa.

Julio Mangada Rosenörn.

HISPANA ESPERANTO-ASOCIO gravege progresas kaj plenumas la rolon por la disvastigo de Esperanto en la tuta lando; tial estas devo de Esperantisto aliĝi al ĝi kaj varbi por ĝi novajn adeptojn. La kotizo estas DU pesetoj (unua kotizo 2,50 pro la membrokartoj). Sendu la kotizon al la sekretario, S-ro Mariano Mojado, strato Abascal, 13, Madrid. Se vi sendus samtempe TRI pliajn pesetojn por subteni la propagandon per ĉi tiu gazeto vi ricevos akurate kaj ĉiumonate ĝin.

Eksterlandanoj, sendintaj KVIN sv. fr., ricevos la gazeton. Ĉiu sendu la monon poŝtĝire al S-ro Mojado kaj enlandanoj povas pagi per poŝtmarkoj en rekomendita letero.

INTERŜANĜO nur po du specimenoj.

Gazeton, presaĵojn, materialon, k. c., sendu al la Redakcio.

Kiu ne volas

malprogresiĝi je la

NOVA TENDENCO

de la tuta mondo

tiu tuj skribu por ekhavi senpagajn specimenojn de la

Esperanta monata gazeto

“OOMOTO”

al

OOMOTO PROPAGANDA OFICEJO

Kameoka, Kioto-fu,

Japanujo.

Presejo de «El Financiero», S. A., Strato de Ibiza, 13, Madrid